

Eerder verschenen in de serie RP-Westerlee:

De Heks
Vals Spel
De Terugkomst
Kwetsbaar
De Vijand
Een Kerstverhaal
De Huwelijksreis

en verder ook van dezelfde auteur:

God en de Mammon

De Wet Houden

Brave New Books

Eerste druk 2021 © Geert Fokkens

Coverfoto: © NL.Depositphotos

ISBN: 978-94-643-5509-3

Uitgever: Brave New Books (onderdeel van Singel Uitgeverijen, Amsterdam)
www.bravenewbooks.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet, of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

GEERT FOKKENS

Uit de serie

RP-WESTERLEE

De Wet Houden

Hoofdstuk 1

De zomer was dat jaar tamelijk koel en vooral nat. Veel, heel veel had het geregend en de boeren klaagden dat het zo drassig was dat zij niet het land op konden met hun machines omdat die tot hun assen in de modder wegzakten. Veel van het gewas, vooral de aardappelen, stond te rotten in het water. De oogst zou dat jaar niet goed zijn.

Maar dit weekend, half augustus, was het eindelijk een keer mooi en zelfs warm weer. Op zaterdag was de temperatuur voor het eerst sinds weken ver boven de twintig graden uitgekomen en op deze dag, zondag, werd zelfs zesentwintig graden van de thermometer afgelezen. Typisch Nederlands, dacht Douwe Rademaker, van het ene uiterste in het andere.

Natuurlijk was het uitgerekend zijn werkweekend, maar hij maakte er het beste van.

Zoals gewoonlijk op zondagochtend voerde hij zijn surveillance vooral uit in de landelijke omgeving van Westerlee, want juist op dat tijdstip waren de stropers in het dan vrijwel uitgestorven gebied het meest actief. Terwijl de rest van de bevolking in de kerk zat reed de donkerblauwe rijkspolitiebus langzaam over de landweggetjes door de velden en langs de akkers. In zijn overhemd met korte mouwen, de zijraampjes opengedraaid zodat de geur van hooi door de auto waaide, genoot hij van het heerlijke zomerweer.

Stropers zag hij dit keer niet. Wel een fazantenhen met drie halfwas jongen. En een vos met iets in zijn bek dat op een patrijs leek. Hij glimlachte. Beter zo dan dat Reintje zich vergrijpt aan de kippen die hier veelvuldig worden gehouden, dacht hij. Het was een van de redenen waarom de Rijkspolitie juist ook dit gebied controleerde. Wanneer stropers te veel prooidieren wegvangen blijft er voor de vos niets anders over dan zijn voedsel op de erven van de boeren en andere bewoners te zoeken.

Dat het de afgelopen dagen nat was geweest was nog goed te merken. Het zandpad waarover hij reed lag vol met plassen en op sommige punten had de Volkswagenbus moeite om door de modder te ploegen. Hij moest zich concentreren op het rijden en al gauw gutste het zweet over zijn voorhoofd. Ondanks de warmte was de atmosfeer nog steeds erg vochtig en dus benauwd.

Het was inmiddels elf uur geweest en hij bedacht dat het nu wel tijd was voor een lekker bakje koffie. Daarvoor hoefde hij niet helemaal naar het posthuis in het dorp te rijden. Hij bevond zich veel dichterbij zijn eigen huis dat even buiten het dorp aan de 1^e Garstelaan stond. Het was niet helemaal toevallig dat hij zich daar nu dichtbij bevond en al vijf minuten later stuurde hij het busje zijn erf op.

Inderdaad had Aaf de koffie al klaar. Zij zat in de woonkeuken op hem te wachten met de kleine Diny op haar schoot. Toen hij binnenkwam stond zij op om hem met een warme kus te begroeten.

Diny was de dochter van Jan en Margreet Vink. Jan had nu zijn vrije weekend en was op dat moment met zijn vrouw naar de kerk. Zoals gewoonlijk paste Aaf dan op hun kleine spruit. Hoewel klein, de kleine begon al een hele kleuter te worden. En er was een broertje of zusje op komst dat als het goed ging de volgende maand geboren moest worden.

Aaf zette Diny op de grond om koffie in te schenken. De kleine meid dribbelde vrolijk op ‘ome’ Douwe af en hij tilde haar op. Hij bolde zijn wangen en Diny schaterde het uit toen zij met haar knuistjes het lucht eruit drukte dat hij dan proestend liet ontsnappen. Aaf zette de koffiekopjes op de tafel en met z’n drieën gingen ze daaraan zitten.

Na het angstige avontuur in Amerika was hun leven nu in rustiger vaarwater beland.¹ En zij genoten er beide van. Gelukkig hadden zij er verder geen nadelige gevolgen aan overgehouden. Wellicht kwam dat ook omdat zij allebei nuchtere Groningers waren die in staat waren om de zaken redelijk goed te relativieren. Eenmaal thuis hadden zij al gauw weer de draad van hun gewone leven kunnen oppakken.

“Geen schokkende gebeurtenissen tijdens je ronde?” vroeg zij.

Hij schudde zijn hoofd. “Nee, alles is heel rustig vandaag. Ik denk dat de stropers nog met vakantie zijn,” zei hij met een grijns.

Hij nam een slok van zijn koffie en keek toen op de wijzerplaat van de bakreguleerder die aan de keukenwand geduldig de tijd wegtikte. Het was bijna half twaalf. “Jan en Margreet zullen inmiddels wel thuis zijn. Ik zal zo Diny even naar huis brengen.”

“Ik ga mee,” kondigde Aaf aan, “even gezellig klessebessen met Margreet terwijl jij moet werken,” voegde zij er ondeugend aan toe.

Hij glimlachte liefdevol naar haar terwijl hij weer een slok nam.

Een kwartier later reed de politiebus de oprit van het posthuis op dat tevens de dienstwoning was waar Jan en Margreet woonden. Ook daar werden zij onthaald met koffie, dit keer met door Margreet zelfgebakken cake.

Terwijl Douwe een eerste hap van de cake nam zei Jan: “Weet je wie gisteravond overleden is?”

Douwe schudde ontkennend zijn hoofd.

“Tamminga, de oude Reinier Tamminga.”

“Die van het aannemingsbedrijf,” begreep Douwe.

Jan knikte. “Dezelfde. Ik hoorde het vanmorgen in de kerk van zijn neef Dabbert, die hier in Westerlee woont.”

Douwe nam nadenkend een slok van zijn koffie. “Dus nu mag Driekus Dröge aan de bak,” zei hij.

Jan grijnsde met een blik van verstandhouding en Douwe wist wat hij dacht. Reinier Tamminga was ver voor de oorlog als bouwvakker voor zichzelf begonnen. Uit niets had hij in Scheemda het grootste bouwbedrijf in deze regio

---

¹ Lees: ‘De Huwelijksreis’

opgebouwd. Hij stond bekend als een harde werker die bovendien goed te vertrouwen was. Zijn huwelijk was kinderloos gebleven, maar hij bleek een buitenechtelijk kind te hebben, Driekus Dröge.

Hoewel Reinier Tamminga een diepgelovig christen was en een vooraanstaand lid van de Hervormde Kerk, was Driekus Dröge een verklaarde communist. In de oorlog was Dröge een van de leiders van het communistische verzet geweest en na de oorlog had hij een aantal jaren in de DDR doorgebracht. Nadat hij was teruggekomen en na aanvankelijk een aantal andere baantjes was hij als bouwvakker in dienst getreden bij het bedrijf van Tamminga. Hoewel hij dat eerst niet wist, was hij tot de ontdekking gekomen dat Reinier Tamminga zijn biologische vader was. Ondanks hun tegenstrijdige achtergronden groeiden vader en zoon naar elkaar toe en Tamminga maakte Dröge voorman in zijn bedrijf. Maar Dröge zwoer nimmer het communisme af. Hij werd zelfs gemeenteraadslid voor de CPN² in de gemeente Meeden, waar hij woonde en als zodanig was hij regelmatig in aanvaring gekomen met Douwe Rademaker. Maar Douwe wist dat Tamminga in zijn zoon de enige opvolger voor zijn bedrijf zag en hij wist ook dat Dröge, na een aanvankelijke weigering, zich tenslotte daarbij had neergelegd.

“Ja,” zei Douwe terwijl hij naar Jan terug grijnsde, “van een gedreven communist wordt hij nu ineens een vertegenwoordiger van het grootkapitaal!”

“Ik ben benieuwd hoe hij het ervan af zal brengen,” antwoordde zijn jonge collega.

“Nou,” vond Douwe, “daar kon jij nog wel eens versted van staan. Let op mijn woorden, hij wordt een goede opvolger van zijn vader.”

Jan haalde zijn schouders op. “Het zou mij zeer verbazen,” was zijn commentaar.

“Ik meen het echt,” hield Douwe vol, “de ergste communisten zijn eigenlijk de grootste kapitalisten.”

Jan glimlachte. “Misschien heb je nog gelijk, ook.”

De rest van de zondag verliep rustig en dus uiterst saai. Douwe reed zijn rondjes door het dorp waarin niets gebeurde. Aan het eind van zijn dienst ging hij naar huis. Samen met Aaf en Annemiek, die haar vriendin Elsbet had meegebracht, genoot hij van een heerlijk avondmaal.

Die avond en nacht had hij piket zodat hij de surveillancebus op zijn erf liet staan.

Maar de volgende morgen was hij weer op tijd op het posthuis. Na eerst wat administratie te hebben gedaan reed hij zijn eerste surveillance door het dorp.

Het was stil. De scholen hadden nog vakantie en dus waren er geen grote groepen fietsende kinderen op de weg. Alleen de trekkers met hun aanhangers vol met melkbussen van de boeren die hun vee hadden gemolken verstoorden de

---

² CPN = Communistische Partij Nederland

ochtendstilte van het slaperige dorp. Maar het belangrijkste, het was weer net zo'n mooi weer als de vorige dag en volgens de weerberichten zou dat nog een aantal dagen zo blijven.

Om tien uur zat hij weer in het posthuis roerend in de koffie die de dikbuikige Margreet voor hem had neergezet. Jan, die deze dag iets later mocht beginnen, was er nu ook. Samen namen ze de meldingsrapporten van het afgelopen weekend door die Jan van het telexapparaat had afgescheurd.

Het belangrijkste nieuws had zich reeds op de vrijdag ervoor afgespeeld. Weliswaar was het buiten hun eigen landgroep gebeurd, maar het districts bureau had het nodig gevonden om een algemene kennisgeving uit te sturen. In Bedum was namelijk een bank overvallen. Twee mannen met nylonkousen over hun hoofden waren de Raiffeisenbank van het dorp binnengevallen en hadden het baliepersoneel onder bedreiging van een vuurwapen twintigduizend gulden afhandig gemaakt. Ze waren er vandoor gegaan met behulp van een klaarstaande vluchtauto met daarin een derde handlanger die achter het stuur zat.

“Hmm,” merkte Jan op, “het lijkt wel alsof ze hun werkterrein steeds meer naar het platteland verleggen.”

“Het wordt hen natuurlijk in de grote steden te heet onder de voeten, beaamde Douwe. “De politie is daar inmiddels op ze voorbereid en zit met open armen op ze te wachten.”

Toen Douwe aan het eind van deze rustige werkdag zijn fiets in de schuur zette en hij daarop de woonkeuken binnenliep trof hij op de tafel een stapeltje post aan, kennelijk door Annemiek daar neergelegd. Hij liep de stapel door die voornamelijk uit rekeningen bestond, maar vond ook een witte envelop met een zwarte rouwrand. Het bleek het overlijdensbericht van Reinier Tamminga te zijn. Douwe werd uitgenodigd om op aanstaande donderdag diens begrafenis bij te wonen.

Hij had verrast zijn wenkbrauwen opgetrokken, maar hij legde de stapel post eerst even opzij om met het klaarmaken van de avondmaaltijd te beginnen. Aaf sloot haar winkel pas om zes uur en zij hadden de afspraak dat degene die het eerste thuis was aan het eten zou beginnen.

Terwijl hij daarmee bezig was dacht hij weer terug aan de rouwkaart. Hij verbaasde zich erover dat hij die uitnodiging had ontvangen. Terwijl de aardappelen aan de kook raakten bekeek hij de kaart nog eens. Het correspondentieadres dat erop stond bevond zich in Meeden, het adres van Driekus Dröge.

Hij glimlachte stil voor zich uit. Hoe vaak had hij niet met Dröge in de clinch gelegen? En nu nodigde deze communist hem uit om de uitvaart van zijn vader bij te wonen en die begon om twee uur in de Hervormde Kerk van Scheemda.

Weer glimlachte hij. Hij kon zich er haast geen voorstelling van geven hoe de antichrist als Dröge was deze christelijke begrafenis moest regelen. Hij kon maar één ding bedenken: Driekus hield van zijn vader!

Nog steeds glimlachend wendde hij zich weer naar het gasstel en toen Aaf haar fiets in de schuur zette had hij de maaltijd klaar. Samen met Annemiek schoven zij aan tafel.

Onder het eten vertelde hij van de rouwkaart. Aaf zei meteen dat ze met hem mee zou gaan. Annemiek, die ook nog vakantie had, was bereid om dan op haar winkel te passen.

Hoofdstuk 2

Dinsdag was Douwe's roostervrije dag. Het beloofde weer een heerlijke warme zomerdag te worden en hij had die dag het rijk alleen.

Aaf moest gewoon werken in haar winkeltje annex postagentschap en Annemiek ging die dag samen met Elsbet naar Groningen-Stad. Het was de laatste week van haar vakantie. De aankomende maandag zouden haar colleges beginnen in Wageningen waar zij haar studie voor veearts ging volgen. Nu ging ze samen met haar vriendin nog wat spulletjes kopen voor de kamer die zij had gehuurd voor de tijd dat zij in Wageningen verbleef.

Dat Douwe nu alleen thuis was wilde niet zeggen dat hij, rustend op zijn lauweren, van het mooie weer kon gaan genieten. Aaf, die zich steeds meer met de inrichting van de tuin was gaan bemoeien, had hem aan het werk gezet. Zij vond dat aan de rand van de moestuin ruimte was voor wat bessenstruiken. Het moesten verschillende soorten worden, zoals kruisbessen, aalbessen en bramen. "Dan kan ik daar lekkere jam van maken," had zij gezegd.

Dus koppelde hij zijn pas gekochte aanhanger achter zijn Volkswagen 1500 Variant en ging op pad.

Langs de spoorlijn die naar Winschoten liep en naast het terrein van veetransporteur Lange lag het bedrijf van zaadhandel Doeve. In agrarische gebieden komen dit soort bedrijven veel voor. Zij leveren zaad en pootgoed aan de boeren maar vaak ook aan de plaatselijke bevolking, want praktisch iedereen heeft een eigen tuin en het is gewoon om daarin je eigen groente te verbouwen.

Doeve was echter met een nevenactiviteit begonnen. Hij had een deel van zijn terrein ingeruimd waarop hij vaste sierplanten kweekte die hij dan weer aan particulieren verkocht. Hij was daarmee een van de eerste die was begonnen met iets wat al aardig aan het uitgroeien was tot een nieuwe vorm van detailhandel: het tuincentrum.

Toen Douwe het terrein van Doeve opdraaide reed hij dan ook gelijk door naar het kwekerijgedeelte. Daar trof hij Johan Doeve zelf. "Moj, Roademoaker," begroette die hem, "wat kin'k veur die doun?" Hij vertelde het hem.

Hulpvaardig liep Doeve daarop met hem mee om een paar mooie struiken uit te zoeken.

Even later was de aanhanger volgeladen en met touwen zorgde Douwe ervoor dat hij onderweg naar huis zijn lading niet kon verliezen. Daarna liep hij met Doeve mee om af te rekenen. Terwijl hij aan Douwe het wisselgeld overhandigde zei die: "Het is goed dat je ze nu plant, Rademaker. Zo hebben ze mooi de tijd om te acclimatiseren voor de winter. Ik garandeer jou dat ze dan volgend jaar al vrucht zullen geven."

"Ze zien er goed uit," antwoordde Douwe tevreden knikkend. "Je zult er vast wel meer klanten voor krijgen."

“Dat klopt,” bevestigde de kweker. “Ik wil dan ook graag mijn bedrijf uitbreiden met dit soort activiteiten.” Hij wees met zijn vinger naar de rechterkant van zijn terrein. “Eigenlijk wil ik daar een grote kas laten bouwen.”

“Eigenlijk?” vroeg Douwe. “Wat houd je dan tegen?”

“De gemeente.”

Douwe trok verbaasd zijn wenkbrauwen op. “De gemeente? Jij bent zelf gemeenteraadslid, hoe zit dat dan?”

Doeve glimlachte flauwtjes. “Zo werkt dat niet, Rademaker. Ik zit wel in de gemeenteraad, maar dat betekent niet dat ik dan een voorkeursbehandeling krijg. Alles moet netjes volgens de regels gaan.”

“Dat snap ik,” zei Douwe, “maar ook als je het volgens de regels doet, wat is er dan op tegen dat jij je bedrijf uitbreidt?”

“In principe niets,” antwoordde de zaadhandelaar, “want mijn plannen voldoen aan het bestemmingsplan voor dit gebied en ook aan alle andere voorwaarden, maar dat is hier nog geen garantie dat je er ook een vergunning voor krijgt.”

“Dat begrijp ik niet goed,” zei Douwe hoofdschuddend, “dat moet je mij eens uitleggen.”

“Nou, eigenlijk is het Sikkema die dwarsligt.”

“Sikkema? Die ouwe boef?” Douwe liet een cynisch lachje horen.

Doeve knikte triest. “Inderdaad. Hij werkt mij tegen, alleen maar omdat ik bij de verkeerde partij zit.”

Brandstofhandel Sikkema was een groot bedrijf en een begrip in de regio. Het bedrijf had veel klanten, vooral onder de boeren aan wie het diesel en benzine verkocht voor hun trekkers en landbouwmachines. Engel Sikkema was de eigenaar-directeur en hij was ooit eens begonnen met het leveren van kolen en turf aan huishoudens die in die tijd nog vaak op die manier hun kachels warm hielden. Maar ook veel bedrijven waren klant bij hem. Hij leverde aan hen vooral stookolie en industriële gassen. Verder had hij bij zijn kantoor in Scheemda een tankstation waar hij voor het merk Caltex benzine en diesel aan automobilisten verkocht.

Naast zijn werk als ondernemer was Sikkema echter ook de lokale politiek ingegaan. Op dit moment was hij wethouder in de gemeente Scheemda, waaronder ook Westerlee viel. Hij had onder andere ruimtelijke ordening in zijn portefeuille.

Sikkema had een bedenkelijke naam onder de burgers van zijn gemeente. Hij werd er algemeen van beticht dat hij zijn functie van wethouder gebruikte om zijn eigen bedrijf te bevoordelen. Daarbij wendde hij zijn invloed en macht aan om vooral zijn tegenstanders te dwarsbomen. Maar het bleef altijd maar bij verdenkingen en beschuldigingen, want niemand durfde ooit een klacht tegen hem in te dienen. Vooral ook omdat in het verleden meermalen was gebleken dat hij die klagers dan ook hard wist te treffen. Door intimidatie wist hij steeds te voorkomen dat al die feiten, waarvan iedereen wist dat hij ze pleegde, konden worden bewezen.

Douwe schudde mistroostig zijn hoofd. “Het is weer hetzelfde oude liedje.”
“Tja,” antwoordde Doeve, “ik weet eigenlijk niet hoe ik hiermee moet omgaan. Hoe kun je daar nu eens doorheen prikken. Ik word er soms moedeloos van.”
Douwe glimlachte meewarig. “Ik ben blij dat ik niet in de politiek zit. Ik denk niet dat ik ertegen zou kunnen.”
“Soms denk ik dat ook wel eens,” gaf Doeve toe, “maar als iedereen het bijtje erbij neergooit heeft Sikkema helemaal vrij spel.”
“Daar heb je wel weer gelijk in,” zei Douwe terwijl hij naar z’n auto liep. “Ik wens je veel sterkte. Tot ziens.”

Een halfuur later was hij druk bezig met het planten van de nieuwe struiken. Langs de sloot, die zijn moestuin scheidde van een weiland die tussen zijn huis en het op tweehonderd meter verderop staande huis van Tineke Mansholt lag, groef hij op regelmatige afstand van elkaar de gaten voor de wortelkluiten. Met de kruiwagen transporteerde hij vervolgens de jonge struiken naar hun definitieve standplaatsen. Het was al twee uur later toen hij met zijn klompen de aarde rond de wortels van de laatste geplante struik, een doornloze braam, vast trapte. Tevreden deed hij een paar stappen achteruit en bekeek zijn werk. Aaf zal in haar nopjes zijn, dacht hij glimlachend. Tijd nu voor een bakje koffie.
Met een dampende beker in zijn hand ging hij op de houten bank in de bloementuin zitten. De zon scheen en het was inmiddels een graad of vijftientwintig. Eindelijk dan toch nog een beetje zomer, dacht hij terwijl hij aan zijn koffie lurkte.
Hij strekte zijn benen en genoot van de vredige rust die over het land lag. Wat was het hier toch heerlijk toeven. Hij kon zich niet voorstellen dat de bewoners van deze prachtige streek het zich zo vreselijk moeilijk maakten. Hij dacht daarbij terug aan het gesprek dat hij die ochtend met Doeve had.
Zoals gewoonlijk had het weer eens te maken met de eeuwige geloofstegenstellingen die hier heersten en die zelfs de plaatselijke politiek bepaalden.
In de tijd dat Douwe zijn jonge bessenstruiken plantte was er vooral in Groningen nog een lange weg te gaan voordat de christelijke politieke partijen met elkaar gingen samenwerken, sterker nog: ze bestreden elkaar te vuur en te zwaard. In het protestantchristelijke gebied van Oost-Groningen lagen vooral de CHU³ en de AR⁴ regelmatig met elkaar overhoop. De CHU was gebaseerd op de hervormde grondslagen en vooral de wat rijkere boeren, de grote industriëlen en ondernemers en verder notabelen als artsen en notarissen vormden het electoraat van de partij.

---

³ CHU = Christelijke Historische Unie

⁴ AR of ARP = Anti Revolutionaire Partij

De AR vond zijn basis meer in de gereformeerde kant van het protestantisme. Diens aanhang bestond vooral uit de modale bevolkingsgroepen, zoals arbeiders en kleine ondernemers als winkeliers en kleine boeren.

De beide partijen hielden zich over het algemeen redelijk in evenwicht. Bij gemeenteraadsverkiezingen wisselden zij elkaar dan ook regelmatig af, maar ondanks dat de politieke verschillen niet groot waren weigerden ze om gezamenlijk één college van B & W te vormen en dat had vooral met het geloof te maken!

Desondanks, of eigenlijk juist daarom, hadden de partijen iedere keer een andere coalitiegenoot nodig om een voldoende meerderheid in de gemeenteraad te krijgen. Hiervoor kwam regelmatig de veel kleinere liberale VVD in aanmerking. Al naar gelang de AR of de CHU wilde toegeven aan de wensen van de VVD werd er dus een coalitie met de liberalen gevormd. Dat maakte dus de kleine VVD in feite tot de machtigste partij in deze regio. De invloed van die partij was zelfs zo groot dat die het voor elkaar had gekregen dat Bastiaan Schenk tot burgemeester van Scheemda werd benoemd. Schenk was lid van de VVD en kwam helemaal niet uit deze streek. Hij was een geboren Rotterdammer.

Een andere partij met veel invloed in deze regio was de CPN en in een paar gemeenten, zoals bijvoorbeeld in Bellingwolde, waren de communisten groot genoeg om tot het college van Burgemeester en Wethouders toe te treden. Verder was er de PVDA, echter had die zijn achterban vooral in de wat grotere steden zoals Delfzijl, Veendam en de Stad Groningen en minder op het platteland.

In de gemeente Scheemda was men nog niet zover om met deze linkse partijen een coalitie te vormen, want de enige eensgezindheid tussen de christelijke partijen was dat zij nimmer in zee zouden gaan met deze goddelozen, en al helemaal niet met de communisten. Dus waren zij veroordeeld tot de VVD en op dit moment was het de CHU die met de liberalen een coalitie vormde, waarbij Engel Sikkema namens de CHU een van de wethouders binnen het college was. Johan Doeve zat namens de AR in de gemeenteraad, echter zat die partij nu al een paar jaar in de oppositie.

De praktijken van Sikkema waren algemeen bekend en velen, zelfs de hervormden, spraken er schande over, maar er veranderde niets. Dat kwam vooral ook omdat de bevolking hier bij de verkiezingen niet zozeer op een persoon stemde maar op de partij. Zij lieten zich daarbij in de eerste plaats leiden door hun religieuze achtergrond. Niet de misstappen van een politicus waren bepalend, maar de kleur van het geloof!

Douwe schudde droefgeestig zijn hoofd. Zolang de mensen in deze streek zich krampachtig vasthielden aan hun eigen geloof zou er van echte democratie hier niet veel terecht komen. Sinistere politici als Engel Sikkema profiteerden daarvan en hadden daarmee vrij spel.

Onwillekeurig dacht hij terug aan het kleine dorpje Smallville in Amerika waar Aaf en hij in het voorjaar waren geweest. Hun vriend Jeff Ferguson was daar rechtstreeks tot burgemeester gekozen en hij was niet eens lid van een politieke partij. Hij was gekozen omdat de mensen wisten wat zij aan hem hadden en hem vertrouwden⁵.

Douwe nam een slok van zijn inmiddels koud geworden koffie en trok een vies gezicht. Hoe democratisch zijn wij hier eigenlijk, vroeg hij zich af.

Hij schrok op uit z'n mijmeringen door luid geklingel. "Paps, wakker worden!" Luidruchtig kwamen Annemiek en Elsbet het erf op fietsen. Zij waren net met de trein teruggekomen uit Groningen-Stad en uitgestapt op het stationnetje van Scheemda waar zij hun fietsen hadden gestald. Douwe zag dat hun fietstassen uitpuilden.

Glimlachend stond hij op en liep op ze toe. Enthousiast begonnen de meiden uit te pakken. Trots hield Annemiek een nieuwe blouse voor zich. "Hoe vind je hem, paps?" Hij moest toegeven dat hij hem inderdaad mooi vond. Annemiek had een goede smaak. Vervolgens liet zij hem een set beddengoed zien, bestemd voor het bed in haar kamer in Wageningen.

"Heb je nog wat overgehouden van de vijftientig gulden die ik je vanmorgen geleend heb?" vroeg hij zonder veel hoop.

"Nou, niet veel," gaf Annemiek toe, "eigenlijk wil ik je vragen of ik nog een tientje van je mag krijgen."

"Een tientje?" reageerde hij ontzet. "Waarvoor? Je hebt al genoeg uitgegeven, dacht ik zo."

Ze trok een verongelijkt gezicht. "Maar dat was ook nodig, hoor. Ik heb het goed besteed, maar nu heb ik niet eens genoeg om een treinkaartje naar Wageningen te kopen."

"Ja, ja," bromde Douwe, "het wordt tijd dat jij eens beter met geld leert om te gaan. Dit kan zo niet."

"Ik betaal het echt terug, hoor," hield zij vol.

"Als Pasen en Pinksteren op één dag vallen, zeker."

"Nee, echt! Ik meen het!"

"Nou goed, dan," gaf hij toe. "Eén tientje, maar dan moet jij vandaag koken en de afwas doen."

Annemiek trok een pruillipje. "Dat is gemeen! Jij maakt misbruik van een arme studente!"

"Graag of niet, hoor," lachte hij vals.

"Ja, ja," riep zij snel, "het is goed. Ik kook."

Lachend liep Douwe de tuin in om zijn gereedschap op te bergen. Hij was allang blij dat zijn dochter een kamer had weten te bemachtigen. Studentenkamers lagen bepaald niet voor het oprapen.

---

⁵ Lees: 'De Huwelijksreis'

Hoofdstuk 3

Het mooie weer bleek standvastig te zijn. Douwe moest op woensdag weer werken, maar tijdens zijn fietssurveillance had hij zijn uniformjas in het posthuis gelaten. In zijn overhemd met korte mouwen genoot hij van de rijwind die hem een klein beetje verkoeling bezorgde.

De ochtend was rustig en dus uiterst saai verlopen. Ook de middag had nog geen opzienbarende zaken opgeleverd en nu was hij op weg naar het posthuis. Hij reed hij over de Bickershorn en sloeg rechtsaf het Tweede Bovenpad op. Hij was bijna bij de kruising met de Hoofdweg toen hij de tweetonige sirene hoorde. Hij keek op en zag de donkerblauwe politiebus met flitsende zwaailamp de 2^e Garstelaan uitkomen. Met grote snelheid reed die op hem af en stopte nogal abrupt toen hij langszij was. Jan sprong achter het stuur vandaan. “Kom op, Douwe! Gooi je fiets achterin en stap in!” Al pratend was hij om het busje heen gehold en had zijdeuren geopend. Douwe schoof snel zijn fiets erin en kroop direct daarna op de passagiersplaats. Jan zat al weer achter het stuur en schakelde de eerste versnelling in. De bus spoot voorruit.

“Wat is er aan de hand?”

“Een bankoverval in Winschoten,” verklaarde Jan terwijl hij snel opschakelde. “De gemeentepolitie zit achter de bankrovers aan. Die rijden met hun vluchtauto in onze richting en daarom hebben ze onze assistentie gevraagd.”

Met veel toeters en bellen reden ze snel in de richting van Heiligerlee. Dat gaf nogal wat bekijks want het kwam hier niet zo vaak voor dat de politiesirene werd gehoord. Ze kwamen bij de spoorwegovergang waarvan het rode licht gelukkig niet brandde. Bonkend kruiste de politiebus de rails en voort ging het weer. Ze waren nu bijna in Heiligerlee, het dorp dat vlak voor Winschoten ligt. Maar ze kwamen te laat!

Vlak voor de afslag naar Scheemda zagen ze van de tegenovergestelde richting met grote snelheid een witte Ford Zephyr komen aanrijden met op enige afstand daarachter een surveillanceauto van de Winschoter politie, eveneens met zijn zwaailampen aan. De bestuurder van de Ford zag het busje van de Rijkspolitie recht op zich afkomen en reageerde direct. Hij gaf een forse ruk aan het stuur en vrijwel zonder vaart te verliezen nam hij de bocht van de afslag. De wagen helde zwaar over en de rechterwielen kwamen zelfs even los van de grond. Maar de bestuurder wist de wagen te corrigeren en met toenemende snelheid racete hij nu over de Eexterweg in de richting van Scheemda.

Dit alles gebeurde in een fractie van een seconde, maar Jan bedacht zich geen moment en stuurde het busje er meteen achteraan. Ook die helde zwaar over en even dacht Douwe dat ze zouden omslaan. Maar het ging goed, alleen zijn fiets achterin de bus viel met veel gekletter om. En voort ging het weer. De Volkswagenbus was echter geen partij voor de snelle Ford Zephyr. Ze werden zelfs ingehaald door de wagen van de Winschoter politie. Zo bereikten ze het

buurtschap Eexta en met een onverantwoorde hoge snelheid vloog de stoet langs het bedrijventerrein.

“Ze rijden in de richting van het bureau!” riep Douwe boven het lawaai uit. Hij pakte de microfoon van het haakje en via de mobilfoon riep hij het groepsbureau op. Dat stond aan het eind van deze weg, vlakbij de ophaalbrug over het Winschoterdiep die toegang gaf tot de Rijksweg. Hij kreeg gelukkig direct contact met de wachtcommandant en zo kon hij regelen dat er een wegblokkade bij de brug werd opgeworpen zodat de overvallers de Rijksweg niet konden bereiken. Maar het verliep heel anders dan hij had gehoopt.

Of de bestuurder van de Ford Zephyr de val vermoedde of dat hij wellicht heel goed bekend was met de omgeving wist niemand, maar toen hij met zijn gevolg bij het stationnetje van Scheemda kwam trapte hij vol op de rem. Niet daarop bedacht had de chauffeur van de gemeentepolitie de grootste moeite te voorkomen dat hij er achterop klapte. Voor het station bevond zich een pleintje dat doormiddel van een afscheiding met rododendronstruiken was voorzien van twee toegangen. Met protesterende banden draaide de Ford door rechttoegang het pleintje op, reed om de rododendrons heen om vervolgens via de andere toegang weer op de weg te komen. De beide politiewagens waren te ver doorgesloten en waren het pleintje zelfs helemaal gepasseerd toen de Ford achter hen weer tevoorschijn kwam en met grote snelheid in de tegenovergestelde richting er vandoor ging. Voordat de politievoertuigen waren gekeerd gingen er kostbare seconden verloren. Toen zij eindelijk weer op snelheid lagen was de vluchtauto in geen velden of wegen meer te zien. Teleurgesteld moesten zij de achtervolging dan ook opgeven.

Later die middag zaten een stuk of vijftien mannen bij elkaar in de vergaderruimte van het politiebureau van Winschoten. Ook Douwe Rademaker en Jan Vink van de Rijkspolitie waren aanwezig, vergezeld door hun chef, de groepscommandant Fokko Mulder. Onder leiding van inspecteur Alkema, de recherchechef van de Winschoter politie, werd er een evaluatie gehouden van de afgelopen gebeurtenissen. In chronologische volgorde gaf Alkema weer wat er zich had afgespeeld.

Omstreeks één uur die middag waren er twee mannen het filiaal van de Bondsspaarbank aan de Langeweg binnengelopen. De Langeweg was de drukste winkelstraat van Winschoten. De twee hadden nylonkousen over hun hoofden getrokken bij wijze van vermomming. Onder bedreiging van een handvuurwapen wisten zij de geschrokken baliemedewerksters ongeveer tienduizend gulden afhandig te maken. Nadat zij zowel het personeel als de aanwezige klanten gedwongen hadden om met hun gezichten naar beneden op de grond te gaan liggen waren ze er vandoor gegaan. Getuigen op straat zagen dat ze in een gereedstaande personenauto waren gesprongen met een derde handlanger achter het stuur. Met volle vaart was die vervolgens tegen het eenrichtingsverkeer in weggereden. Bij een rotonde uitgekomen was de auto,